

SPRAWOZDANIE Z IX SYMPOZJUM
„STAROŻYTNY IZRAEL / PALESTYNA
„WIEDZA O ŚWIECIE W KULTURZE
STAROŻYTNEGO LEWANTU”.
WSFH, TORUŃ, 22-23 WRZEŚNIA 2014 ROKU

W dniach 22-23 września 2014, w siedzibie Wyższej Szkoły Filologii Hebrajskiej w Toruniu, odbyło się sympozjum „Starożytny Izrael/Palestyna „Wiedza o świecie w kulturze starożytnego Lewantu”. Jak co roku, sympozjum zostało zorganizowane i sfinansowane przez cztery współpracujące ze sobą ośrodki: Instytut Historyczny UW, Instytut Historii KUL, Katedrę Studiów Azjatyckich UAM i Instytut Judaistki UJ, a rolę organizatora i ośrodka współfinansującego pełni Wyższa Szkoła Filologii Hebrajskiej.

Dziewiąte już w cyklu spotkanie zgromadziło blisko dwudziestu badaczy zajmujących się starożytnym Bliskim Wschodem, a w szczególności antycznym Izraelem. Ze względu na zróżnicowane zainteresowania badawcze uczestników, organizatorzy przyjęli możliwie najszerszą formułę tematyczną, poświęconą kulturze Lewantu. Chętni mogli przedstawić nie tylko referaty tematyczne, ale także zaprezentować prowadzone przez siebie badania.

Sympozjum otworzył Rektor Wyższej Szkoły Filologii Hebrajskiej, o. dr Bernard Marciniak. Na pierwszą sesję złożyły się trzy wystąpienia. Dr Stefan Nowicki (UWr) opowiedział o „Obrazie starożytnego Bliskiego Wschodu w asyryjskich inskrypcjach królewskich”. Przedstawił terminologię asyryjską, charakterystyczną dla tego typu inskrypcji. Dr Andrzej Mrozek (UJ) zaprezentował geograficzną wiedzę Asyryjczyków w świetle tekstów ugaryckich. Natomiast dr Przemysław Dec przedstawił facsimilia i kwestie lingwistyczne Targumu Pseudo-Jonatana, niedawno odkrytego w zbiorach Muzeum Czartoryskich w Krakowie.

W drugiej sesji wystąpiły cztery osoby. Na szczególną uwagę zasługują dwie zbliżone tematycznie prezentacje, jedna autorstwa dr. hab. Łukasza Niesiołowskiego-Spanò (UW), druga dr. hab. Macieja Münnicha (KUL). Referat Łukasza Niesiołowskiego-Spanò był nieco prowokacyjny, ponieważ zwrócił uwagę

na coraz popularniejsze zagadnienie związane z etnicznością i świadomością etniczną na starożytnym Bliskim Wschodzie. Dlatego drugie wystąpienie, Macieja Münnicha, stawiające niemal identyczną tezę, czy „starożytni znali swoją narodowość”, stało się przyczynkiem do bardzo interesującej dyskusji. Co się rzadko zdarza, swoje opinie wyrazili chyba wszyscy uczestnicy konferencji. Nie mniej ciekawy był wykład prof. Piotra Briksa (US) o ewentualnej lokalizacji wszystkich stanowisk portowych nad Morzem Martwym. Prelegent zaprezentował historię dotychczasowych badań archeologicznych, w ramach których próbowano zlokalizować wszystkie porty nad Morzem Martwym zarówno po stronie izraelskiej i jordańskiej, wzmiankowane w źródłach starożytnych. Sesję zakończył referat dr hab. Jakuba Sławika (ChAT), zatytułowany „Najlepsy ze światów? Starotestamentowa krytyka świata i ludzkiego życia”.

Trzecia sesja, rozpoczynająca drugi dzień konferencji, koncentrowała się wokół analizy wybranych tekstów biblijnych. Dr hab. Marek Baraniak (UW) posłużył się fragmentem Księgi Koheleta ukazując specyficzny obraz zjawisk naturalnych w poezji hebrajskiej. Dr hab. Krystyna Stebnicka (UW), w prezentacji o krótkim tytule „Frygijska wersja opowieści o Noem”, zaprezentowała bardzo ciekawe zagadnienie podobieństw i zapożyczeń literackich pomiędzy literaturą biblijną a bogatą literaturą Bliskiego Wschodu i Lewantu. Z kolei mgr Sławomir Poloczek (UW) przeanalizował i porównał dwa bardzo podobne opisy uzdrowienia, jeden z Ewangelii Łukasza (Łk 7,14nn), a drugi z literatury greckiej. Pod koniec sesji dyskusja toczyła się przede wszystkim nad ostatnim referatem, którego referent bronił tezy o ewentualnej zależności tekstu ewangelicznego od literatury helleńskiej.

Czwarta sesja była swego rodzaju nowością w ramach sympozjów „Starożytny Izrael/Palestyna, ponieważ po raz pierwszy przedstawiono zagadnienia karaimoznawcze. Prof. Dr hab. Piotr Muchowski (UAM) zapoznał uczestników ze sprawozdaniem dotyczącym piśmiennictwa karaimskiego na ziemiach I Rzeczypospolitej. W ramach aktualnych prac doktorskich swoje projekty badawcze zaprezentowały także p. mgr Małgorzata Machcińska oraz p. mgr Veronika Klimova – obie z hebraistyki UAM. Literatura i język karaimów to jeden z najsłabiej przebadanych obszarów hebraistyki. W związku z tym wszyscy uczestnicy byli zgodni co do tego, że karaimoznawstwo należy włączyć do tematu przyszłych konferencji.

Prof. Dr hab. Piotr Muchowski, zamykając konferencję, podziękował wszystkim uczestnikom za wzięcie udziału i zapowiedział, że X – jubileuszowe sympozjum – odbędzie się w we wrześniu 2015 roku w Krakowie na Uniwersytecie Jagiellońskim.

TEMATY WYGŁOSZONYCH REFERATÓW:

- Stefan Nowicki [UWr]: „Obraz starożytnego Bliskiego Wschodu w asyryjskich inskrypcjach królewskich”;
- Andrzej Mrozek [UJ]: „Między Ugaritem a krańcami ziemi czyli ‘geografia’ świata według ugaryckich tekstów”;
- Łukasz Niesiołowski-Spanò [UW]: „Etniczność na starożytnym Bliskim Wschodzie”.
- Maciej Münnich [KUL]: „Czy starożytni znali swoją narodowość? Przynależność etniczna w kontekście wykopalisk w Khirbet Qeiyafa”;
- Jakub Ślawik [ChAT]: „Najlepszy ze światów? Starotestamentowa krytyka świata i ludzkiego życia”.
- Marek Baraniak [UW]: „Słońce czy wiatr? Obraz zjawisk naturalnych w “Poe-macie o ludzkim trudzie” (Koh 1:3-11)”;
- Piotr Briks (Usz), „Żegluga po Morzu Martwym w świetle archeologii”;
- Krystyna Stebnicka [UW]: „Frygijska wersja opowieści o Noem”.
- Sławomir Poloczek [UW]: „Młodzińcze, tobie mówię wstań! (Łk 7,14) – problem „pogańskiego” kontekstu ewangelicznej sceny wskrzeszenia”;
- Przemysław Dec [UJ]: „Interlinearny przekład Tory ze zbiorów Francesca Petrarke”;
- Piotr Muchowski [UAM]: „Piśmiennictwo karaimskie na ziemiach I Rzeczypospolitej: sprawozdanie z aktualnych prac badawczych”;
- Veronika Klimova [UAM]: „Katechizmy karaimów wschodnioeuropejskich: przemiany religijno-kulturowe”;
- Małgorzata Machcińska [UAM]: „Szełomo ben Aharon: Przekaz o szkole karaimskiej”.

Przemysław Dec